

بررسی تاثیر استانداردهای مدیریت کیفیت بر شاخص‌های سودآوری بورس اوراق بهادار تهران

راضیه هاشمیان^۱

حمیدرضا وکیلی فرد*^۲

محسن حمیدیان^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۰۵

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، آزمون تجربی نقش رعایت استانداردهای بین الملل کسب و کار، در بهبود فرایندهای تجاری و عملکرد شرکت، بر اساس نظریه مدیریت کیفیت می باشد. در این پژوهش، پژوهشگر به دنبال این است که بداند آیا رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار، بر ارزش بازار، توان رقابت بالاتر و میزان کارایی شرکت تاثیر دارد یا خیر. جامعه آماری پژوهش حاضر شرکتهای فعال در بورس اوراق بهادار تهران (TSE) می باشد، که با غربالگری انجام شده، تعداد ۱۶۷ شرکت در بازه زمانی سال ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۷ بعنوان نمونه پژوهش (۱۶۷۰ سال-شرکت)، انتخاب شدند. به منظور آزمون فرضیه های پژوهش از روش رگرسیون خطی چندگانه به شیوه حداقل مربعات (LS) استفاده شده است. یافته های حاصل از آزمون های تجربی پژوهش نشان می دهد که متغیر مستقل میزان رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار دارای اثری مستقیم و معنی دار بر ارزش بازار، توان رقابت شرکت و میزان کارایی شرکت می باشد. با توجه به یافته های تجربی پژوهش حاضر می توان چنین نتیجه گیری نمود که رفتار مالی شرکتهای فعال در بازار سهام ایران تحت تاثیر رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت قرار می گیرد و استانداردهای فوق (استانداردهای زیست محیطی، کیفیت خدمات و محصولات، منابع انسانی، انرژی، فعالیتهای اجتماعی، رضایت مندی مشتریان)، در ایران از اثر بخشی و کارایی لازم برخوردار بوده و موجب بهبود عملکرد مالی، ارزش آفرینی و کارایی شرکتهای می شود.

واژگان کلیدی: مدیریت کیفیت، ارزش بازار، عملکرد شرکت، توان رقابت بالاتر، کارایی شرکت.

^۱ گروه مدیریت مالی، واحد بین المللی کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران Razieh_hashemian@yahoo.com

^۲ دانشیار گروه مدیریت مالی، واحد بین الملل کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران (نویسنده مسئول) Vakilifard.phd@gmail.com

^۳ دانشیار گروه مدیریت مالی، واحد بین الملل کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران M_hamidian@azad.ac.ir

۱. مقدمه

فرایندهای تجاری و عملکرد بنگاههای اقتصادی، می‌تواند تحت تاثیر عوامل متعددی قرار گیرد، که طبق نظریه مدیریت کیفیت، رعایت استانداردهای بین‌الملل کسب و کار در حوزه کیفیت و سایر زمینه‌ها، یکی از این عوامل می‌باشد. با این وجود، پذیرش این استدلال نظری به لحاظ تجربی نیازمند انجام پژوهش و آزمون‌های تجربی مناسب در این راستا می‌باشد. شواهد بدست آمده از پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که سودآوری شرکت تحت تاثیر عوامل مختلفی همچون اندازه شرکت، توان رقابت شرکت، و سازوکارهای حاکمیت شرکتی قرار می‌گیرد (حسینی و کاشفی نیشابوری، ۱۴۰۰؛ ژو و همکاران، ۲۰۱۹؛ مهرانی و همکاران، ۱۳۹۳). با این وجود در پژوهش‌های قبلی انجام شده به نقش رعایت استاندارد‌های بین‌المللی کسب و کار یا *ISO* در بهبود سودآوری شرکت توجهی نشده است.

مهمترین هدف شرکت در کوتاه مدت کسب سود و مهمترین هدف آن در بلندمدت ارزش آفرینی برای سهامداران می‌باشد. هدف اول در حوزه مدیریت مالی عملیاتی و هدف دوم در حوزه مدیریت مالی راهبردی (استراتژیک) قرار می‌گیرد (رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۶؛ زیمرمان، ۲۰۱۶). از منظر تئوری‌های مدیریت مهم‌ترین هدف شرکت ایجاد پول برای سهامداران در زمان حال و آینده می‌باشد بنابراین شناسایی راهبردهایی که موجب بهبود انجام این وظیفه می‌شوند حائز اهمیت هستند (سعدونی و اکبرزاده، ۱۳۹۵). حجم گسترده‌ای از مباحث نظری در تئوری‌های مدیریت بر ارتباط میان استانداردهای کسب و کار با سودآوری تمرکز کرده‌اند و بعنوان یک نتیجه اعلام کرده‌اند که رعایت استانداردهای کسب و کار یک عامل بسیار مهم در راستای افزایش سودآوری و بهبود عملکرد سازمانی تلقی می‌گردد (ایزو و دوناتو، ۲۰۱۱؛ گوسو و همکاران، ۲۰۱۵). در مباحث نظری مربوط به حسابداری مدیریت، استانداردهای کسب و کار (در حوزه‌های مختلف نظیر مدیریت کیفیت) بعنوان یک منبع نامشهود راهبردی تلقی می‌شود که موجب بهبود عملکرد شرکت و افزایش سودآوری آن می‌گردد (آدامز و همکاران، ۲۰۱۸). علاوه بر این رعایت استانداردهای کسب و کار در بسیاری از موارد

بعنوان یک مزیت رقابتی برای سازمان‌ها تلقی شده است (هاردیز و همکاران، ۲۰۱۳؛ نوئل، ۲۰۰۸). رعایت استانداردهای کسب و کار موجب بهبود فرایندهای تجاری شده و بدین ترتیب هزینه‌های شرکت کاهش یافته و سودآوری شرکت افزایش خواهد یافت. بعنوان نمونه هارلی و همکاران (۱۹۹۸) استدلال می‌کنند که رعایت استانداردهای کسب و کار از طریق بهبود فرایند تصمیم‌گیری مدیران و کارکنان موجب بهبود مدیریت زمان و افزایش به‌هنگام بودن فرایندهای تجاری و کاهش هزینه‌های تولید، و افزایش کیفیت می‌شود. با توجه به توضیحات فوق به لحاظ نظری می‌توان چنین استدلال نمود که رعایت استانداردهای بین‌المللی کسب و کار با افزایش سطح سودآوری شرکت همراه است و موجب کاهش زمان فرایندها و افزایش کیفیت فرایندها و افزایش رضایت مشتریان شده و این موضوع موجب بهبود سودآوری شرکت می‌شود (گراهام و همکاران، ۲۰۱۷؛ کنچل و همکاران، ۲۰۱۵؛ گریفین و همکاران، ۲۰۱۱). با این وجود پذیرش استدلال فوق نیازمند انجام پژوهش و آزمون‌های تجربی در این حوزه می‌باشد. اهمیت موضوع پژوهش حاضر در اهمیت افزایش سودآوری شرکت‌های سهامی نهفته است. زیرا مهم‌ترین هدف شرکت‌های سهامی کسب سود و ارزش آفرینی برای سهامداران است. بنابراین شناسایی عواملی که موجب بهبود سودآوری می‌گردد به لحاظ تجربی حائز اهمیت بوده و موجب برنامه‌ریزیهای دقیق‌تر در راستای افزایش سودآوری شرکتها می‌گردد. از سوی دیگر یافته‌های پژوهش حاضر موجب افزایش درک مدیران نسبت به ارتباط میان رعایت استانداردهای بین‌الملل کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت (بعنوان یک مزیت رقابتی راهبردی) و سودآوری شرکتها خواهد شد و شواهد جدیدی را پیرامون نظریه مدیریت کیفیت در بازار سهام ایران فراهم می‌نماید (هاردیز و همکاران، ۲۰۱۱). در پژوهش حاضر برای اولین بار به شناخت و تعیین نقش رعایت استانداردهای بین‌الملل کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت بر سودآوری شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته می‌شود. از این رو تحقیق حاضر از دستاوردهای جدیدی برخوردار بوده و مباحث جدیدی را به دانش مالی و حسابداری مدیریت در این حوزه پژوهشی اضافه می‌نماید

و شواهد تجربی جدیدی را پیرامون این موضوع در بازارهای نوظهور فراهم می‌نماید. از سوی دیگر دستاورد های پژوهش حاضر موجب افزایش درک ما از نظریه مدیریت کیفیت خواهد شد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۱.۲ مدیریت کیفیت

مدیریت کیفیت یکی از بحث‌های جدید در زمینه تولید و خدمات است. گرچه سابقه آن به ابتدای تاریخ نیز می‌رسد اما مفهوم نوین کیفیت محصول قرن ۲۰ است. به زعم عضدی (۱۳۹۹) بر طبق یکی از نگرشها، مدیریت کیفیت یعنی نظارت بر فرآیند ساخت و تولید محصول برای ایجاد اطمینان از مطابقت محصول با آنچه مورد نظر طراح یا مشتری بوده است. این نظارت از مرحله دریافت و سفارش مواد اولیه تا خدمات پس از فروش را در بر گرفته و بدین ترتیب طیف وسیعی از فعالیت‌ها را شامل می‌گردد. نگرش بیان شده مطابق استاندارد *ISO 2000:2001* می‌باشد.

۲.۲ شاخص‌های سودآوری

حجم گسترده‌ای از مباحث نظری در تئوری‌های مدیریت بر ارتباط میان استانداردهای کسب و کار با سودآوری تمرکز کرده‌اند و بعنوان یک نتیجه اعلام کرده‌اند که رعایت استانداردهای کسب و کار یک عامل بسیار مهم در راستای افزایش سودآوری و بهبود عملکرد سازمانی تلقی می‌گردد (هاردیز و همکاران، ۲۰۱۴). در مباحث نظری مربوط به حسابداری مدیریت، استانداردهای کسب و کار (در حوزه‌های مختلف نظیر مدیریت کیفیت) بعنوان یک منبع نامشهود راهبردی تلقی می‌شود که موجب بهبود عملکرد شرکت و افزایش سودآوری آن می‌گردد و در این پژوهش شامل سه مولفه ارزش بازار، سطح توان رقابت و میزان کارایی هستند.

۱.۲.۲ ارزش بازار

ارزش بازار قیمتی است که یک دارایی در بازار داشته و در آن قیمت خرید و فروش می‌شود. ارزش بازار معمولاً برای اشاره به اندازه یک شرکت سهامی استفاده می‌شود و با ضرب تعداد سهام در قیمت فعلی هر سهم در بازار به دست می‌آید. ارزش بازار آسان‌ترین راه برای شناسایی ابزارهای قابل معامله در بازار همچون سهام و قراردادهای آتی است، چون قیمت بازار آن‌ها در همه‌جا منتشر شده و به راحتی

قابل دسترسی بوده و برای یک شرکت شاخص خوبی از درک سرمایه‌گذاران از چشم‌انداز آتی آن به دست می‌دهد (جیانگ و همکاران، ۲۰۱۸؛ تایلر، ۲۰۱۱). ارزش بازار با شاخص‌هایی همچون قیمت به فروش، قیمت به درآمد، ارزش شرکتی به سود قبل از بهره و مالیات و چیزهایی از این دست تعیین می‌شود. هرچه نتیجه ارزیابی‌ها بزرگ‌تر باشد، ارزش بازار نیز بیشتر است و می‌تواند در طول بازه‌های زمانی نوسان کند و تحت تأثیر چرخه تجاری قرار بگیرد (آهرن و همکاران، ۲۰۱۵). ارزش بازار برای یک شرکت می‌تواند به شکل قابل‌ملاحظه‌ای از ارزش اسمی یا حقوق صاحبان سهام فاصله داشته باشد. یک سهام عموماً زمانی کم ارزش گذاری شده در نظر گرفته می‌شود که ارزش بازار آن کم‌تر از ارزش اسمی آن باشد و این یعنی سهام با یک تخفیف زیادی نسبت به ارزش اسمی آن به ازای هر سهم معامله می‌شود. نباید این‌طور برداشت شود که یک سهم وقتی بیش از حد ارزش گذاری شده که با قیمتی بالاتر از ارزش اسمی معامله شود، چون این تحلیل به صنعت و مقدار هزینه به نسبت شرکت‌ها مشابه بستگی دارد (ساندرز و سرا، ۲۰۱۸).

۲.۲.۲ توان رقابت

توان رقابتی یکی از مهمترین دغدغه‌های تجارت و فعالیت در محیط پویا و رقابتی امروز است. یک کشور باید بداند که کدامین عامل و ویژگی در کشورش در ایجاد و حفظ توان رقابتی حیاتی و ضروری است، پس به تقویت آن بپردازد. برخی توان رقابتی را توانایی در بهبود مداوم فرآیندهای شرکت و وادار کردن مشتری به انتخاب پیشنهادهای شرکت در مقابل پیشنهادهای رقبا تعریف می‌نمایند (هاردیز و همکاران، ۲۰۱۳). این دیدگاه چنین اذعان می‌دارد که به منظور دستیابی به سطح توان رقابتی مطلوب بایستی به تعریف و شناخت صحیح از عوامل کلیدی موفقیت در بقای یک شرکت در یک صنعت پرداخته شود. این عوامل کلیدی چیزی جز شرکت، مشتری و شرکتهای رقیب نخواهد بود. سطح توان رقابتی شرکت بر طبق دیدگاه فوق وابسته به ارزشهای مشتریان، سهامداران و قدرت مالی و اعتباری شرکت است. که توانایی عمل و عکس‌العمل در محیط رقابتی امروز را به شرکت می‌دهند (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۴). همچنین توان رقابتی شامل مجموعه عوامل یا توانمندیهایی است که همواره شرکت را به نشان دادن عملکردی بهتر از رقبا قادر می‌سازد (نجرزاده و همکاران،

۱۳۸۶). چهار عامل برای ایجاد توان رقابتی پایدار در نتیجه یک استراتژی موفق، ضروری هستند. این چهار عامل عبارتند از:

۱. روشی که شرکت رقابت می‌کند: استراتژی محصول، استراتژی موضعی، استراتژی تولید و استراتژی توزیع.
۲. اساس رقابت - دارایی‌ها و مهارت‌ها.
۳. جایی که شرکت در آن رقابت میکند.
۴. رقیبی که شرکت با او رقابت میکند (هاردیز و همکاران، ۲۰۱۴؛ گریو و همکاران، ۲۰۱۰).

بنابراین زمانی یک توان رقابتی پایدار ایجاد خواهد شد که یک استراتژی حداقل سه ویژگی داشته باشد. اول اینکه توان رقابتی پایدار باید از طریق دارایی‌ها، مهارت‌ها و توانایی‌های درونی شرکت حمایت شود. پیگیری استراتژی کیفیت، بدون وجود توانایی در زمینه طراحی و تولید برای ارائه یک کالای با کیفیت، بی فایده می‌باشد. همچنین باید این استراتژی در بخش‌هایی از بازار به کار گرفته شود که برای مشتریان آن بخش بازار ارزش ایجاد نماید. در نهایت، باید در مقابل رقاباتی که به راحتی نمی‌توانند آن توان رقابتی را خنثی کنند، به کار گرفته شود (حسین‌پور و همکاران، ۱۴۰۰).

۳،۲،۲ میزان کارایی

کارایی با توجه به میزان منابع استفاده شده برای انجام یک فعالیت مشخص سنجیده می‌شود و افزایش کارایی - که گاهی در ادبیات مهندسی به آن راندمان هم گفته می‌شود - به معنای کاهش اتلاف منابع در انجام یک فعالیت است. در تعریف کارایی، مهم نیست که اصل کار، در مسیر درستی انجام می‌شود یا نه. ما به «میزان مصرف منابع برای همین کار فعلی» توجه داریم. کارایی نشان‌دهنده‌ی سطح اوج عملکرد است که برای دستیابی به بالاترین میزان خروجی، از کم‌ترین میزان ورودی استفاده می‌کند (حسینی و نیشابوری، ۱۴۰۰). کارایی یا بازدهی مستلزم کاهش تعداد منابع غیرضروری مورد استفاده برای تولید خروجی معین، از جمله وقت و انرژی شخصی است. برای تعریف کارایی و درک تأثیرات کارایی، با ما همراه باشید. مفهوم کارایی قابل اندازه‌گیری است و می‌تواند با استفاده از نسبت خروجی مفید به کل ورودی تعیین شود. کارایی هدررفتن منابع را (مواد فیزیکی، انرژی و زمان) در حین انجام فرایند مورد نظر به حداقل می‌رساند (جیمانو، ۲۰۱۱؛ هایات، ۲۰۱۷).

کارایی انواع مختلف دارد که عبارتند از:

۱. **کارایی اقتصادی**: به بهینه‌سازی منابع برای خدمت بهتر به هر شخص در آن وضعیت اقتصادی گفته می‌شود. هیچ آستانه‌ی تعیین‌شده‌ای کارایی اقتصادی را تعیین نمی‌کند؛ اما شاخص‌های کارایی اقتصادی کلاهایی را در بر می‌گیرند که با کم‌ترین هزینه‌ی ممکن به بازار آورده می‌شوند و همچنین، شامل نیروی کاری می‌شوند که بیش‌ترین تولید ممکن را تأمین می‌کند.

۲. **کارایی بازار**: چه‌گونه‌ی ادغام قیمت‌ها در اطلاعات موجود را توصیف می‌کند؛ بنابراین، گفته می‌شود که وقتی همه‌ی اطلاعات از قبل در قیمت‌ها گنجانده شده‌اند، بازارها کارآمد هستند و بنابراین، هیچ راهی برای «ضربه‌زدن» به بازار وجود ندارد، زیرا هیچ اوراق بهادار کم‌ارزش یا ارزش افزوده‌ای وجود ندارد.

۳. **کارایی عملیاتی**: میزان سود را به عنوان تابعی از هزینه‌های عملیاتی اندازه‌گیری می‌کند. هرچه راندمان عملیاتی بیش‌تر باشد، شرکت یا سرمایه‌گذاری سودآورتر است؛ به این علت که واحد تجاری می‌تواند درآمد یا بازدهی بیش‌تری را با هزینه مشابه یا کم‌تر از گزینه‌ی دیگر، به دست آورد. در بازارهای مالی، کارایی عملیاتی زمانی اتفاق می‌افتد که هزینه‌ها و کارمزد معاملات کاهش یابد (هایات، ۲۰۱۷).

۳،۲ پیشینه پژوهش

تاکنون حجم گسترده‌ای از تحقیقات به شناسایی تجربی عوامل موثر بر سودآوری شرکت بر اساس نظریه‌های مختلف پرداخته‌اند، با این وجود در این تحقیقات به شناخت تجربی اثر رعایت استانداردهای مدیریت کیفیت بر شاخص‌های سودآوری توجهی نشده است. در این بخش به برخی از این تحقیقات اشاره خواهیم نمود. حسینی و کاشفی نیشابوری (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان توانایی مدیریتی، کارایی سرمایه‌گذاری و خطر سقوط سهام انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که توانایی مدیریتی اثر مثبت بر کارایی سرمایه‌گذاری دارد به طوری که اگر توانایی مدیریتی یک واحد افزایش یابد کارایی سرمایه‌گذاری ۰/۰۰۵ واحد افزایش می‌یابد ریسک سقوط قیمت سهام معیار اول سال قبل و کارایی سرمایه‌گذاری اثر منفی بر خطر سقوط سهام دارد به طوری که اگر ریسک سقوط قیمت سهام معیار اول سال قبل و کارایی سرمایه‌گذاری یک واحد افزایش یابد خطر سقوط سهام به ترتیب ۰/۰۸

انسانی: مدیریت کیفیت جامع، رهبری، برنامه ریزی استراتژیک، تمرکز بر مشتری، شناسایی و آموزش کارکنان، توانمندی و کار تیمی، تجزیه و تحلیل کیفیت، بیمه کیفیت و پیامدهای بهبود کیفیت با بهره‌وری رابطه مثبت دارند که از بین این عوامل بهبود کیفیت و مدیریت کیفیت جامع با ضریب رگرسیون ۰,۶۶ و ۰,۶۴ رابطه مثبت تری نسبت به سایر عوامل دارند؛ بنابراین باتوجه به جایگاه سازمانی پلیس پیشگیری ناجا در نظام امنیتی کشور، ایجاد یک نظام مدیریت کیفیت جامع و شناسایی ابعاد آن برای مدیریت بهتر و کارآمدتر در راستای افزایش بهره‌وری و اثربخشی از ضروریات اجتناب ناپذیر می‌باشد. زرا تان و اولورو (۲۰۲۱) در دنیای تجارت امروز، رقابت دیگر بر سر منابع انباشته شده نیست، بلکه تاکید بیشتری بر انباشت و استفاده واقعی از دانش در داخل سازمان است. توجه به شدت کسب ثروت در سازمان به دورانی تغییر کرده است که در آن دانش و یادگیری در سازمان برای سازمان حیاتی تر و مهم تر می‌شود و به بقا و رشد مستمر، یادگیری سازمانی و اثربخشی بر عملیات، بهره‌وری کارکنان و مدیریت کارایی منجر می‌شود. آدامز و همکاران (۲۰۱۸) در تحقیق خود به بررسی تاثیر یادگیری سازمانی بر سودآوری شرکتهای فعال در کشور آمریکا پرداختند و با استفاده از تکنیک معادلات ساختاری به این نتیجه رسیدند که یادگیری سازمانی موجب کاهش هزینه‌ها و زمان فرایند‌ها و بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌ها می‌شود (به نقل از لارکهام، ۲۰۱۸). فرید و همکاران (۲۰۱۴) به بررسی رابطه ساختار سرمایه با سودآوری در ۲۲ شرکت صنعت نساجی پاکستان برای دوره زمانی ۲۰۱۲-۲۰۰۶ پرداختند. برای آزمون فرضیه‌ها از ضریب همبستگی و رگرسیون چندگانه استفاده کردند. نتایج نشان داد که رابطه ضعیف منفی بین $EBIT$ و ROE ، رابطه ضعیف مثبت بین $EBIT$ و ROA ، رابطه ضعیف مثبت بین $EBIT$ و اهرم مالی و همچنین رابطه مثبت بین $EBIT$ و اندازه شرکت وجود دارد. فوسو (۲۰۱۳) رابطه بین ساختار سرمایه و سودآوری شرکت را با توجه به سطح رقابت صنعت در شرکت‌های آفریقای جنوبی برای دوره ۲۰۰۹-۱۹۹۸ با استفاده از رگرسیون داده‌های ترکیبی مورد بررسی قرار داد. نتایج حاکی از این بود که اهرم مالی اثر مثبت معناداری روی عملکرد شرکت دارد. همچنین وی دریافت که شرکت‌ها در صنایع غیر متمرکز (رقابتی) بطور معناداری از اهرم سود می‌برند در حالی که در صنایع

ممیز ۱/۵۴ واحد کاهش می‌یابد. ریسک سقوط قیمت سهام معیار دوم سال قبل و کارایی سرمایه‌گذاری اثر منفی معنادار بر خطر سقوط سهام دارد به طوری که اگر ریسک سقوط قیمت سهام معیار دوم سال قبل و کارایی سرمایه‌گذاری یک واحد افزایش یابد خطر سقوط سهام به ترتیب ۰/۰۷ و ۱,۸۱ واحد کاهش می‌یابد. آریامند و ابراهیمی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان "اثر هموارسازی سود بر کیفیت درآمدها و عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران" به بررسی ارتباط بین هموارسازی سود و ویژگیهای شرکت با داده‌های مربوط به دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ پرداخته و تجزیه و تحلیل انجام شد. سپس با استفاده از مدل ایکل شرکتهای هموارساز و غیر هموارساز از یکدیگر تفکیک گردیدند. نتایج نشان داد شرکت‌هایی با نسبت قیمت به درآمد (P/E) بالاتر، انگیزه بیشتری برای گزارش سود هموار شده داشته و شرکت‌هایی با میزان کیفیت سود بالاتر انگیزه بیشتری برای گزارش سود هموار شده داشتند و در آخر مشخص شد که شرکت‌های با بازده دارایی‌های کلی ($ROTA$) بزرگتر، انگیزه بیشتری برای گزارش سود هموار شده دارند. در پژوهش عضدی (۱۳۹۹) با عنوان "استانداردهای جدید مدیریت کیفیت تاکید بر شاخصهای کیفیت" بیان می‌دارد که استاندارد کنترل کیفیت و استاندارد حسابداری هر دو جنبه‌هایی را در خصوص ارتقای سطح کیفیت حسابداری مدنظر قرار داده‌اند. در این استانداردها، موضوعهایی چون الزامهای حرفه‌ای که باید از سوی کارکنان موسسه رعایت شود، سیاستها و روش‌های پذیرش و ادامه کار با صاحبکار، منابع انسانی و تعیین کارگروه، انجام کار، مشاوره و بازبینی کنترل کیفیت کار مورد توجه است. برای ارتقای کیفیت حسابداری، صرف تصویب استاندارد خوب راهگشا نیست؛ باید به سمتی حرکت کرد که موضوع کنترل کیفیت و ارائه خدمات باکیفیت به عنوان یک تقاضا از سوی ذینفعان مطالبه گردد. و در بازنگری استانداردهای کنترل کیفیت باید به گونه‌ای عمل شود که هر موسسه با هر اندازه و مقیاسی، امکان برقراری کنترل کیفیت مناسب شرایط موجود را داشته باشد. در پژوهش موسی‌زاده و عمرانی (۱۳۹۸) با عنوان "بررسی تاثیر مدیریت کیفیت جامع بر بهره‌وری منابع انسانی در ستاد پلیس پیشگیری ناجا (مطالعه موردی: کارکنان ناجا تهران)" یافته‌ها نشان می‌دهد که عوامل مؤثر بر بهره‌وری نیروی

مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از میزان کارایی بالاتری برخوردار می باشند .

۳. روش پژوهش

تحقیق حاضر بر اساس روش اجرا یک تحقیق تجربی، بر اساس هدف، یک تحقیق کاربردی و بر اساس ماهیت داده ها یک تحقیق کمی است. جامعه آماری و نمونه گیری در تحقیق حاضر شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران جامعه آماری مورد نظر را تشکیل می دهند. برای انجام نمونه گیری از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است . بدین ترتیب که با در نظر گرفتن جامعه آماری (تمام شرکتهای پذیرفته شده در بورس تا سال ۱۳۹۷) و معیارهای به شرح زیر اقدام به انتخاب نمونه گیری شده است که از میان جامعه آماری تنها ۱۶۷ شرکت تمام معیارهای مذکور را احراز کرده اند و لذا از آنها به عنوان نمونه در تحقیق حاضر استفاده شده است . معیارهای مورد استفاده به منظور انتخاب نمونه از جامعه آماری به شرح زیر می باشد :

- ۱-شرکتهایی که در بازه زمانی تحقیق (سال ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۷) در بورس اوراق بهادار حضور داشته باشند.
  - ۲-شرکتهایی که سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند باشد
  - ۳-شرکتهایی که جزء شرکتهای لیزینگ و واسطه گری مالی نباشند
  - ۴-اطلاعات لازم در خصوص آنها در بازه زمانی تحقیق (سال ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۷) در دسترس باشد
- شرکتهایی که معیارهای مذکور را لحاظ نکنند بصورت سیستماتیک حذف می شوند یعنی از انتخاب آنها به عنوان نمونه صرفنظر خواهد شد .
- مشروح نمونه گیری از جامعه آماری به روش حذف سیستماتیک به شرح جدول ۱ می باشد :

جدول ۱ : غربالگری جامعه آماری (نمونه گیری در پژوهش حاضر)

تعداد کل شرکت های پذیرفته شده در بورس در پایان سال ۱۳۹۷	۴۸۸
معیارها:	
تعداد شرکت هایی که در قلمرو زمانی ۹۷-۸۸ در بورس فعال نبوده اند	(۱۷۰)
تعداد شرکت هایی بعد از سال ۸۸ در بورس پذیرفته شده اند	(۳۴)
تعداد شرکت هاییکه جزهلدینگ، سرمایه گذاری ها،واسطه گری های مالی، بانکها و یا لیزینگ ها بوده اند	(۵۰)
تعداد شرکت هاییکه در قلمرو زمانی تحقیق تغییر سال مالی داده و یا سال مالی آن منتهی به پایان اسفند نمی باشد	(۵۲)
تعداد شرکت هایی که در قلمرو زمانی تحقیق اطلاعات مورد آن ها در دسترس نمی باشد	(۵)
تعداد شرکت های نمونه	۱۶۷

متمركز (غير رقابتي)، شرکت ها متحمل اثرات مضر اهرم مالی می شوند. ماهفوزه و یادو (۲۰۱۲) به بررسی رابطه بین ساختار سرمایه و سودآوری شرکتهای مالزی برای دوره ۲۰۱۱-۱۹۹۵ با استفاده از رگرسیون داده های ترکیبی پرداختند. نتایج حاکی از این بود که ROA ، ROE و EPS رابطه معنادار و منفی با بدهی کوتاه مدت، بدهی بلندمدت و کل بدهی دارد. همچنین رابطه مثبت بین رشد و عملکرد وجود دارد.

۴.۲ تدوین فرضیه‌های پژوهش

بر اساس مبانی و استدلال نظری بیان شده، رو پرسش پژوهشی تحقیق حاضر این است که آیا فرایندهای تجاری و سطح سودآوری شرکتهای ایرانی تحت تاثیر رعایت استانداردهای بین الملل کسب و کار توسط این شرکتهای قرار می گیرد یا خیر و در راستای پاسخ گویی به پرسش فوق استانداردهای بین الملل کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت مد نظر قرار خواهند گرفت. به لحاظ نظری پرسش تحقیق حاضر با نظریه مدیریت کیفیت مرتبط می باشد که بیان می کند یک سیستم مدیریت کیفیت مناسب موجب افزایش کیفیت محصولات و افزایش رضایت مشتریان و درنهایت موجب افزایش سودآوری می گردد. بنابراین فرضیه‌های پژوهش به این صورت تدوین می گردند:

- ۱- با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکتهایی که استانداردهای بین الملل کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از ارزش بازار بیشتری برخوردار می باشند .
- ۲- با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکتهایی که استانداردهای بین الملل کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از سطح توان رقابت بالاتری برخوردار می باشند .
- ۳- با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکتهایی که استانداردهای بین الملل کسب و کار در حوزه

مدل رگرسیون به منظور آزمون این فرضیه ها ، ماهیت کمی و پیوسته متغیر وابسته پژوهش است.

◀ **مدل رگرسیون مورد استفاده به منظور آزمون فرضیه اول پژوهش :**

رابطه (۱) :

$$FV_{i,t} = a + \beta 1 ISO_{i,t} + \beta 2 SIZE_{i,t} + \beta 3 CASH_{i,t} + \beta 4 LEV_{i,t} + \beta 5 CFO_{i,t} + \beta 6 CUR_{i,t} + \beta 7 MB_{i,t} + \beta 9 SG_{i,t} + \beta 10 AGE_{i,t} + \beta 11 LOSS_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

◀ **مدل رگرسیون مورد استفاده به منظور آزمون فرضیه دوم پژوهش :**

رابطه (۲) :

$$COMP_{i,t} = a + \beta 1 ISO_{i,t} + \beta 2 SIZE_{i,t} + \beta 3 CASH_{i,t} + \beta 4 LEV_{i,t} + \beta 5 CFO_{i,t} + \beta 6 CUR_{i,t} + \beta 7 MB_{i,t} + \beta 9 SG_{i,t} + \beta 10 AGE_{i,t} + \beta 11 LOSS_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

◀ **مدل رگرسیون مورد استفاده به منظور آزمون فرضیه سوم پژوهش :**

رابطه (۳) :

$$EFF_{i,t} = a + \beta 1 ISO_{i,t} + \beta 2 SIZE_{i,t} + \beta 3 CASH_{i,t} + \beta 4 LEV_{i,t} + \beta 5 CFO_{i,t} + \beta 6 CUR_{i,t} + \beta 7 MB_{i,t} + \beta 9 SG_{i,t} + \beta 10 AGE_{i,t} + \beta 11 LOSS_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

معرفی متغیرهای پژوهش و تعریف عملیاتی آنها به شرح جدول شماره ۲ می باشد:

جدول ۲: طبقه بندی تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

تعریف عملیاتی	نماد	متغیر
برابر است با ارزش بازار سهام شرکت در پایان سال تقسیم بر ارزش دفتری کل داراییها.	FV	ارزش شرکت
برابراست با سود عملیاتی شرکت تقسیم بر فروش شرکت.	COMP	توان رقابت شرکت
برابر است با کارایی شرکت که بر اساس مدل تحلیل پوششی داده ها یا DEA اندازه گیری می شود.	EFF	کارایی شرکت
عبارت است از فرهنگ سازمانی که به پیروی از ژائوو همکاران (۲۰۱۸) بر اساس پراکسی های مسئولیت پذیری شرکت ، برنامه آموزش کارکنان ، و غیره می شود. به منظور اندازه گیری پراکسی مسئولیت پذیری از چک لیستهایی که در این زمینه وجود دارد استفاده خواهد شد.	IOS	استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت
برابر است با فروش دوره جاری منهای فروش دوره قبل تقسیم بر فروش دوره قبل.	SG	رشد فروش
چنانچه شرکت در دوره جاری متحمل زیان باشد برابر با یک و در غیر اینصورت برابر با صفر می باشد.	LOSS	متغیر مجازی زیان خالص
برابر است با لگاریتم طبیعی ارزش دفتری داراییهای شرکت.	SIZE	اندازه شرکت
برابر است با نسبت وجه نقد به کل داراییهای شرکت.	CASH	نسبت موجودی نقد
برابر است با نسبت ارزش دفتری کل بدهی به ارزش دفتری کل دارایی.	LEV	نسبت بدهی
برابر است با نسبت جریان نقد عملیاتی به ارزش دفتری کل دارایی.	CFO	جریان های نقدی عملیاتی
برابر است با نسبت دارایی جاری به کل بدهی جاری.	CUR	نسبت جاری
برابر است با نسبت ارزش بازار کل سهام به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام.	MB	فرصتهای رشد شرکت
برابر است با لگاریتم طبیعی تعداد سالهای فعالیت شرکت از زمان تاسیس تاکنون.	AGE	سن شرکت

۴. یافته‌های پژوهش

در راستای دستیابی به اهداف تحقیق و پاسخ گویی به پرسشهای مطرحه در تحقیق حاضر کوشش فرضیه های زیر مورد آزمون قرار خواهند گرفت.

۱- " با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکتهایی که استانداردهای بین الملل کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از ارزش بازار بالاتری برخوردار می باشند."

۲- " با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکتهایی که استانداردهای بین الملل کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از سطح توان رقابت بالاتری برخوردار می باشند."

۳- " با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکتهایی که استانداردهای بین الملل کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از میزان کارایی بالاتری برخوردار می باشند."

۴.۱ مدل‌های تجربی و متغیرهای تحقیق به منظور آزمون فرضیه ها

به منظور آزمون فرضیه های تحقیق از مدل‌های رگرسیون خطی چند گانه زیر استفاده شده است. علت استفاده از

جدول ۳: چک‌لیست اندازه‌گیری استانداردهای مدیریت کیفیت در کسب و کار

مولفه	شاخص‌ها (اقدامات قابل انجام در حوزه استانداردهای مدیریت کیفیت)
استانداردهای زیست محیطی	کنترل آلودگی، جلوگیری از خسارات زیست محیطی، بازیافت یا جلوگیری از ضایعات، حفظ منابع طبیعی، تحقیق و توسعه، سیاست زیست محیطی
استانداردهای محصولات و خدمات	توسعه محصول/سهم بازار، کیفیت محصول، توقف تولید و سایر محصولات و خدمات (ج) منابع انسانی: تعداد کارکنان، حقوق ماهانه/پاداش نقدی و مزایا، سهام تحت تملک کارکنان، بازنشستگی و مزایای پایان خدمت، سلامتی و ایمنی در محیط کار، برنامه‌های آموزش و توسعه کارکنان، ورزشی و رفاهی، وام یا بیمه کارکنان، روحیه و ارتباطات کارکنان
استانداردهای مشتریان	سلامتی مشتریان، شکایات/رضایتمندی مشتریان، سیاست پرداخت دیرتر برای مشتریان خاص، تدارک تسهیلات و خدمات پس از فروش، پاسخگویی به نیاز مشتریان و سایر مشتریان
استانداردهای فعالیتهای اجتماعی	سرمایه‌گذاری اجتماعی، حمایت از فعالیتهای جامعه، هدایا و خدمات خیریه، اقدامات قانونی/دعاوی قضای، فعالیتهای مذهبی/فرهنگی
استانداردهای انرژی	حفظ و صرفه جویی در انرژی، توسعه و اکتشاف منابع جدید، استفاده از منابع جدید

سودخالص شرکتهای نمونه تحقیق تقریباً ۱۲ درصد فروش آنها است. آماره میانگین در ارتباط با متغیر *ROE* نشان می‌دهد که میزان سودخالص شرکتهای نمونه تحقیق تقریباً ۲۵ درصد فروش آنها است. آماره میانگین در ارتباط با متغیر *ROS* نشان می‌دهد که میزان سودخالص شرکتهای نمونه تحقیق تقریباً ۱۸ درصد فروش آنها است. آماره میانگین در ارتباط با متغیر *QMS* نشان می‌دهد که حدود ۳۹ درصد از شرکتهای نمونه در بازه زمانی تحقیق از گواهی *ISO* در زمینه مدیریت کیفیت برخوردار می‌باشند، این موضوع نشان می‌دهد که حدود ۳۹ درصد از شرکتهای نمونه استانداردهای مدیریت کیفیت را در دوره زمانی تحقیق رعایت کرده‌اند. آماره میانگین در ارتباط با متغیر *CUR* نشان می‌دهد که بطور میانگین ارزش دفتری داراییهای جاری شرکتهای نمونه ۱,۳۲ برابر ارزش دفتری بدهی‌های جاری آنها است. آماره بیشترین مقدار در ارتباط با متغیر *LEV* برابر با ۱,۵۷ می‌باشد که این مقدار متعلق به شرکت چینی ایران در سال ۱۳۹۲ است. این موضوع نشان می‌دهد که ارزش دفتری بدهی‌های شرکت چینی ایران از ارزش دفتری داراییهای آن در سال ۹۲ بیشتر می‌باشد و شرکت فوق یک شرکت ورشکسته است. آماره میانگین در ارتباط با متغیر مصنوعی *LOSS* نشان می‌دهد که حدود ۹ درصد از شرکتهای نمونه در دوره زمانی تحقیق متحمل زیان شده‌اند.

به منظور اندازه‌گیری میزان رعایت استانداردهای بین‌المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت از چک‌لیست ژائو و همکاران (۲۰۱۷)، به شرح جدول شماره ۳ استفاده شده است:

در پژوهش حاضر به منظور گردآوری اطلاعات از اسناد و مدارک (سیاهه‌های) مربوط به اعضای نمونه مانند مجموعه صورتهای مالی آنها (صورتهای مالی اساسی و یادداشتهای توضیحی) استفاده شده است و منبع استخراج این اسناد و مدارک، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران به نشانی *Rdis.ir* و نرم افزار ره‌آورد نوین بوده است.

۲,۴ آمار توصیفی

در این بخش از تحقیق به ارائه آمارتوصیفی در ارتباط متغیرهای تحقیق، ماتریس همبستگی میان متغیرها، بررسی مانایی متغیرهای تحقیق، و بررسی نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق پرداخته می‌شود. جدول ۴ تحت عنوان آمار توصیفی نشان دهنده مهمترین شاخص‌های مرکزی و پراکندگی شامل: میانگین، میانه، بیشترین مقدار، کمترین مقدار، ضریب چولگی، ضریب کشیدگی، انحراف استاندارد و تعداد مشاهدات در ارتباط با متغیرهای تحقیق می‌باشد. با توجه به جدول ۳ آماره میانگین در ارتباط با متغیر *ROA* نشان می‌دهد که میزان

جدول ۴: آمار توصیفی برای متغیرهای پژوهش

متغیر	نماد	میانگین	میانه	بیشترین مقدار	کمترین مقدار	انحراف استاندارد	ضریب کشیدگی	تعداد مشاهدات
ارزش بازار سهام شرکت i در دوره t	<i>FV</i>	۰٫۹۸۹	۰٫۷۴۶	۲۷٫۳۳۶	۰٫۰۰۰	۱٫۰۲۷	۴٫۳۰۷	۱۶۷۰
نرخ بازده دارایی شرکت i در دوره t	<i>ROA</i>	۰٫۰۹۸	۰٫۰۸۵	۰٫۶۲۷	-۱٫۰۶۳	۰٫۱۳۹	-۰٫۳۸۷	۱۶۷۰
نرخ بازده حقوق صاحبان سهام شرکت i در دوره t	<i>ROE</i>	۰٫۲۱۷	۰٫۲۴۱	۱۹٫۶۱۰	-۷۲٫۶۹۶	۲٫۰۰۰	-۵٫۷۶۵	۱۶۷۰
نرخ بازده فروش شرکت i در دوره t	<i>ROS</i>	۰٫۱۴۳	۰٫۱۰۵	۳۱٫۴۱۲	-۳٫۴۲۵	۰٫۸۱۹	۶٫۳۰۱	۱۶۷۰
توان رقابت شرکت i در دوره t	<i>COMP</i>	۰٫۱۳۹	۰٫۱۴۰	۴٫۱۰۵	-۲۱٫۵۸۲	۰٫۶۱۷	-۵٫۱۹۹	۱۶۷۰
هزینه حقوق صاحبان سهام i در دوره t	<i>CC</i>	۰٫۳۰۳	۰٫۲۸۲	۹٫۳۲۶	-۳٫۴۰۲	۰٫۶۰۸	۳٫۴۵۷	۱۶۷۰
میزان کارایی شرکت i در دوره t	<i>EFF</i>	۰٫۵۱۷	۰٫۴۸۰	۶٫۶۱۰	۰٫۰۰۰	۰٫۲۵۶	۴٫۲۹۰	۱۶۷۰
میزان رعایت استاندارد <i>ISO</i> شرکت i در دوره t	<i>ISO</i>	۰٫۵۳۲	۰٫۵۴۸	۰٫۷۷۴	۰٫۲۲۶	۰٫۱۲۷	-۰٫۶۵۲	۱۶۷۰
اندازه شرکت i در دوره t	<i>SIZE</i>	۱۳٫۹۷۱	۱۳٫۸۳۲	۱۹٫۷۷۴	۱۰٫۰۳۱	۱٫۴۸۳	۰٫۸۲۱	۱۶۷۰
میزان وجه نقد شرکت i در دوره t	<i>CASH</i>	۰٫۰۴۰	۰٫۰۲۷	۰٫۴۷۰	۰٫۰۰۰	۰٫۰۴۶	۳٫۱۳۸	۱۶۷۰
نسبت بدهی شرکت i در دوره t	<i>LEV</i>	۰٫۶۱۹	۰٫۶۱۹	۴٫۰۰۳	۰٫۰۶۱	۰٫۲۵۳	۲٫۸۵۷	۱۶۷۰
جریان نقد عملیاتی شرکت i در دوره t	<i>CFO</i>	۰٫۱۱۹	۰٫۱۰۱	۱٫۸۲۳	-۰٫۴۶۰	۰٫۱۳۷	۱٫۵۸۸	۱۶۷۰
نسبت جاری شرکت i در دوره t	<i>CUR</i>	۱٫۴۵۹	۱٫۲۳۹	۱۳٫۱۵۱	۰٫۱۶۴	۱٫۰۶۹	۴٫۸۰۶	۱۶۷۰
فرصتهای رشد شرکت i در دوره t	<i>MB</i>	۲٫۲۷۸	۱٫۹۹۶	۱۲۱٫۵۱۰	-۱۵۴٫۳۲۲	۷٫۵۶۷	-۶٫۶۹۶	۱۶۷۰
نرخ رشد فروش شرکت i در دوره t	<i>SG</i>	۰٫۲۲۱	۰٫۱۴۹	۹٫۱۱۴	-۱٫۰۰۰	۰٫۵۲۵	۶٫۲۱۰	۱۶۶۷
سن شرکت i در دوره t	<i>AGE</i>	۳٫۵۵۵	۳٫۶۸۹	۴٫۲۰۵	۱٫۹۴۶	۰٫۴۰۱	-۰٫۷۹۴	۱۶۷۰
زیان ده بودن شرکت i در دوره t	<i>LOSS</i>	۰٫۱۳۲	۰٫۰۰۰	۱٫۰۰۰	۰٫۰۰۰	۰٫۳۳۸	۲٫۱۷۸	۱۶۷۰

جدول ۵: ماتریس همبستگی پیرسون میان برخی از متغیرهای پژوهش

متغیر	<i>FV</i>	<i>ROA</i>	<i>ROE</i>	<i>ROS</i>	<i>COMP</i>	<i>CC</i>	<i>EFF</i>	<i>ISO</i>	<i>SIZE</i>	<i>CASH</i>	<i>LEV</i>
<i>FV</i>	۱٫۰۰۰										
سطح معنی داری	-----										
<i>ROA</i>	۰٫۳۷۷	۱٫۰۰۰									
سطح معنی داری	۰٫۰۰۰	-----									
<i>ROE</i>	۰٫۰۳۵	۰٫۱۱۸	۱٫۰۰۰								
سطح معنی داری	۰٫۱۴۹	۰٫۰۰۰	-----								
<i>ROS</i>	۰٫۲۳۳	۰٫۷۳۱	۰٫۰۸۰	۱٫۰۰۰							
سطح معنی داری	۰٫۰۰۰	۰٫۰۰۰	۰٫۰۰۱	-----							
<i>COMP</i>	۰٫۱۲۲	۰٫۵۴۰	۰٫۰۶۳	۰٫۵۷۶	۱٫۰۰۰						
سطح معنی داری	۰٫۰۰۰	۰٫۰۰۰	۰٫۰۱۰	۰٫۰۰۰	-----						
<i>CC</i>	۰٫۱۴۰	۰٫۴۳۳	۰٫۰۶۰	۰٫۴۲۹	۰٫۲۵۸	۱٫۰۰۰					
سطح معنی داری	۰٫۰۰۰	۰٫۰۰۰	۰٫۰۱۵	۰٫۰۰۰	۰٫۰۰۰	-----					

<i>EFF</i>	۰,۰۴۰	۰,۲۴۵	۰,۰۵۰	۰,۱۵۷	۰,۲۱۲	۰,۱۶۵	۱,۰۰۰			
سطح معنی داری	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰	۰,۰۴۲	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	-----			
<i>ISO</i>	۰,۰۵۰	۰,۰۲۷	۰,۰۰۷	۰,۰۱۹	۰,۰۳۸	۰,۰۵۲	۰,۱۲۰	۱,۰۰۰		
سطح معنی داری	۰,۰۴۱	۰,۰۷۷	۰,۰۰۴	۰,۰۳۹	۰,۰۲۱	۰,۰۳۵	۰,۰۰۰	-----		
<i>SIZE</i>	۰,۱۰۹	۰,۰۵۹	-۰,۰۰۵	۰,۰۹۰	۰,۱۵۳	-۰,۰۱۱	۰,۲۵۵	۰,۳۶۱	۱,۰۰۰	
سطح معنی داری	۰,۰۰۰	۰,۰۱۶	۰,۸۴۲	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۶۶۳	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	-----	
<i>CASH</i>	۰,۱۷۲	۰,۲۰۱	۰,۰۰۶	۰,۰۷۵	۰,۰۵۸	۰,۰۸۱	۰,۰۹۸	۰,۰۰۷	-	۱,۰۰۰
سطح معنی داری	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۸۰۰	۰,۰۰۲	۰,۰۱۸	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰	۰,۷۸۹	۰,۰۰۰	-----
<i>SIZE</i>	-۰,۳۳۳	-۰,۶۶۰	-۰,۰۳۱	-	-۰,۳۰۷	-۰,۲۸۰	-۰,۰۳۳	۰,۱۲۸	۰,۱۰۰	-
سطح معنی داری	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۲۱۱	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۱۷۴	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	-----

پیش فرض عدم وجود همبستگی شدید میان جملات توضیحی این مدلها تایید می شود.

۲,۵ آمار استنباطی

برآورد مدل ۱ به منظور آزمون فرضیه اول

در این مرحله مدل ۱ به منظور آزمون فرضیه اول پژوهش ، به روش پانل-اثرات ثابت و شیوه حداقل مربعات تعمیم یافته (*EGLS*) مورد برآورد قرار گرفته است.

چنانچه ضریب همبستگی میان دو متغیر بیشتر از ۶۰ درصد باشد می توان چنین استنباط نمود که بین آن دو متغیر همبستگی شدید وجود دارد. با توجه به جدول فوق همانطور که ملاحظه می شود ضریب همبستگی میان متغیرهای توضیحی (مستقل و کنترلی) تحقیق که در مدل‌های تحقیق بطور همزمان تصریح شده اند، کمتر از ۶۰ درصد می باشد. بنابراین مشکل همبستگی شدید میان جملات توضیحی مدل‌های تحقیق وجود ندارد و

جدول ۶: یافته‌های حاصل از برآورد مدل ۱ به شیوه *EGLS* و روش پانل-اثرات ثابت / متغیر وابسته: *FV*

نتیجه	مقایسه با ۱۰ درصد	سطح معنی داری	آماره <i>T</i>	انحراف استاندارد	ضرایب متغیرها	نماد	متغیر
		۰,۰۰۰	۸,۷۱۹	۰,۱۲۶	۱,۰۹۹	(a)	عرض از مبدا
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۱۶	۲,۴۱۱	۰,۰۸۴	۰,۲۰۲	<i>ISO</i>	میزان رعایت استانداردهای <i>ISO</i> شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	-۴,۴۵۶	۰,۰۰۶	-۰,۰۲۹	<i>SIZE</i>	اندازه شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۴,۱۹۷	۰,۲۶۶	۱,۱۱۵	<i>CASH</i>	میزان وجه نقد شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	-۱۴,۱۲۹	۰,۰۶۱	-۰,۸۶۶	<i>LEV</i>	نسبت بدهی شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۷,۹۷۸	۰,۰۸۲	۰,۶۵۷	<i>CFO</i>	جریان نقد عملیاتی شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۹,۷۷۵	۰,۰۱۷	۰,۱۶۸	<i>CUR</i>	نسبت جاری شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۱۱,۶۶۴	۰,۰۰۳	۰,۰۳۲	<i>MB</i>	فرصتهای رشد شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>

تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۶,۰۸۷	۰,۰۲۶	۰,۱۵۹	SG	نرخ رشد فروش شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر ندارد	بزرگتر	۰,۱۵۷	۱,۴۱۷	۰,۰۲۳	۰,۰۳۲	AGE	سن شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر ندارد	بزرگتر	۰,۱۴۹	۱,۴۴۵	۰,۰۳۵	۰,۰۵۰	LOSS	زیان ده بودن شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
پیش فرض استقلال خطاها از یکدیگر پذیرفته می شود زیرا آماره دوربین واتسون بین ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.						DW-stat	آماره دوربین واتسون
۴۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای توضیحی (مستقل و کنترلی) که معنادار هستند بیان می شود.						R ²	ضریب تعیین مدل
در این سطح معنی داری مدل پذیرفته می شود						F-stat	آماره فیشر
پیش فرض معنی دار بودن مدل تایید می شود. یعنی مدل خطی است زیرا سطح معنی داری آماره فیشر کمتر از ۵ درصد می باشد.						p-Value	سطح معنی داری مدل
						0.00	

تحقیق که بیان می کند: " با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکت‌هایی که استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از ارزش بازار بالاتری برخوردار می باشند"، مورد تایید قرار میگیرد. یعنی در ارتباط با این فرضیه، *H0* را می توان رد نمود.

برآورد مدل ۲ به منظور آزمون فرضیه دوم

در این مرحله مدل ۲ به منظور آزمون فرضیه دوم پژوهش، به روش پانل-اثرات ثابت و شیوه حداقل مربعات تعمیم یافته (*EGLS*) مورد برآورد قرار گرفته است.

جدول ۷: یافته‌های حاصل از برآورد مدل ۲ به شیوه *EGLS* و روش پانل-اثرات ثابت /متغیر وابسته *COMP*

نتیجه	مقایسه با ۱۰ درصد	سطح معنی داری	آماره <i>T</i>	انحراف استاندارد	ضرایب متغیرها	نماد	متغیر
		۰,۰۳۱	-۲,۱۵۴	۰,۰۳۰	-۰,۰۶۴	(a)	عرض از مبدا
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۴,۰۷۶	۰,۰۱۹	۰,۰۷۹	ISO	میزان رعایت استانداردهای <i>ISO</i> شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۱۲,۶۱۸	۰,۰۰۲	۰,۰۲۳	SIZE	اندازه شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۱	-۳,۲۸۸	۰,۰۵۵	-	CASH	میزان وجه نقد شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	-۱۱,۷۲۳	۰,۰۱۵	-	LEV	نسبت بدهی شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۲۲,۰۴۹	۰,۰۲۰	۰,۴۳۳	CFO	جریان نقد عملیاتی شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۶,۲۸۴	۰,۰۰۳	۰,۰۲۱	CUR	نسبت جاری شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر ندارد	بزرگتر	۰,۴۸۵	-۰,۶۹۸	۰,۰۰۰	-۰,۰۰۰	MB	فرصتهای رشد شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	۶,۱۱۲	۰,۰۰۶	۰,۰۳۸	SG	نرخ رشد فروش شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
تاثیر دارد	کوچکتر	۰,۰۰۰	-۵,۰۸۳	۰,۰۰۶	-	AGE	سن شرکت <i>i</i> در دوره <i>t</i>
						۰,۰۲۸	

زیان ده بودن شرکت t در دوره	<i>LOSS</i>	-۰,۱۸۰	۰,۰۰۹	-۲۰,۵۳۰	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
آماره دوربین واتسون	<i>DW-stat</i>	1.9					پیش فرض استقلال خطاها از یکدیگر پذیرفته می شود زیرا آماره دوربین واتسون بین ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.
ضریب تعیین مدل	R^2	۰,۶۶					۶۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای توضیحی (مستقل و کنترلی) که معنادار هستند بیان می شود.
آماره فیشر	<i>F-stat</i>	۳۳۳					در این سطح معنی داری مدل پذیرفته می شود
سطح معنی داری مدل	<i>p-Value</i>	0.00					پیش فرض معنی دار بودن مدل تایید می شود. یعنی مدل خطی است زیرا سطح معنی داری آماره فیشر کمتر از ۵ درصد می باشد.

تحقیق که بیان می کند: " با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکتهایی که استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از ارزش بازار بالاتری برخوردار می باشند "، مورد تایید قرار میگیرد. یعنی در ارتباط با این فرضیه، H_0 را می توان رد نمود.

برآورد مدل ۳ به منظور آزمون فرضیه سوم

در این مرحله مدل ۳ به منظور آزمون فرضیه سوم پژوهش، به روش پانل-اثرات ثابت و شیوه حداقل مربعات تعمیم یافته (*EGLS*) مورد برآورد قرار گرفته است.

با توجه به جدول ۷ همانطور که ملاحظه میگردد، سطح معنی داری آماره T در ارتباط با ضریب متغیر مستقل *IOS* با مقدار ۰,۲۰۲، برابر با ۰,۰۱۶ می باشد، که این مقدار کمتر از ۰,۱۰ می باشد. این شواهد نشان می دهد که بین متغیر میزان رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار (*ISO*)، با ارزش بازار سهام شرکت (*FV*) رابطه ای مثبت و معنی دار وجود دارد. به عبارت دیگر میزان رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار، دارای اثری مستقیم بر ارزش بازار سهام شرکت می باشد. بنابراین فرضیه اول

جدول ۸: یافته های حاصل از برآورد مدل ۳ به شیوه *EGLS* و روش پانل-اثرات ثابت /متغیر وابسته: *EFF*

متغیر	نماد	ضرایب متغیرها	انحراف استاندارد	آماره T	سطح معنی داری	مقایسه با ۱۰ درصد	نتیجه
عرض از مبدا	(a)	-	۰,۰۳۸	-۱۱,۲۲۸	۰,۰۰۰		
میزان رعایت استانداردهای <i>ISO</i> شرکت t در دوره t	<i>ISO</i>	۰,۰۸۳	۰,۰۲۴	۳,۵۱۶	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
اندازه شرکت t در دوره t	<i>SIZE</i>	۰,۰۳۸	۰,۰۰۲	۱۵,۸۸۴	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
میزان وجه نقد شرکت t در دوره t	<i>CASH</i>	۰,۳۳۴	۰,۰۶۰	۵,۵۸۱	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
نسبت بدهی شرکت t در دوره t	<i>LEV</i>	۰,۱۷۷	۰,۰۱۷	۱۰,۳۱۴	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
جریان نقد عملیاتی شرکت t در دوره t	<i>CFO</i>	۰,۱۸۱	۰,۰۱۹	۹,۴۰۶	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
نسبت جاری شرکت t در دوره t	<i>CUR</i>	۰,۰۷۴	۰,۰۰۵	۱۵,۱۱۸	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
فرصتهای رشد شرکت t در دوره t	<i>MB</i>	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۲۳۷	۰,۸۱۲	بزرگتر	تاثیر ندارد
نرخ رشد فروش شرکت t در دوره t	<i>SG</i>	۰,۰۳۸	۰,۰۰۶	۶,۴۵۲	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
سن شرکت t در دوره t	<i>AGE</i>	۰,۰۳۰	۰,۰۰۷	۴,۲۹۵	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
زیان ده بودن شرکت t در دوره t	<i>LOSS</i>	-۰,۰۹۷	۰,۰۱۰	-۱۰,۲۲۵	۰,۰۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
آماره دوربین واتسون	<i>DW-stat</i>	۱,۸					پیش فرض استقلال خطاها از یکدیگر پذیرفته می شود زیرا آماره دوربین واتسون بین ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.
ضریب تعیین مدل	R^2	۰,۴۱					۴۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای توضیحی (مستقل و کنترلی) که معنادار هستند بیان می شود.

آماره فیشر	<i>F-stat</i>	۱۱۵	در این سطح معنی داری مدل پذیرفته می شود
سطح معنی داری مدل	<i>p-Value</i>	0.00	پیش فرض معنی دار بودن مدل تایید می شود. یعنی مدل خطی است زیرا سطح معنی داری آماره فیشر کمتر از ۵ درصد می باشد.

توان رقابت شرکت، می توان چنین نتیجه‌گیری نمود که میزان توان رقابت شرکت در بازار محصول، در شرکتهایی که استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را بیشتر رعایت میکنند، بالاتر از سایر شرکتهای است، و علت این موضوع این است که رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار، موجب بهبود وضعیت و جایگاه شرکت در بازار محصولات می شود و در نهایت این جریان موجب می شود تا شرکتهای بتوانند نفوذ بالاتری در قیمت‌گذاری محصولات در صنعت داشته باشند که در نتیجه این جریان، حاشیه سود عملیاتی شرکت (شاخص توان رقابت شرکت در بازار محصول) ارتقاء می یابد. نتایج و یافته های حاصل از آزمون این فرضیه، با یافته های حاصل از تحقیقات قبلی انجام شده در حوزه استانداردهای بین المللی کسب و کار (موسی‌زاده و عمرانی، ۱۳۹۸؛ عضدی، ۱۳۹۹؛ آریامند و ابراهیمی، ۱۳۹۹؛ حسینی و کاشفی نیشابوری، ۱۴۰۰؛ حسین‌پور و همکاران، ۱۴۰۰؛ ماهفوزه و یادو، ۲۰۱۲؛ هاردیز و همکاران، ۲۰۱۴؛ زرا تان و اولورو، ۲۰۲۱) منطبق می باشد. زیرا یافته ها و نتایج تحقیقات قبلی نشان می دهند که رعایت استانداردهای بین المللی کسب کار موجب افزایش توان رقابت و بهبود عملکرد بنگاه های اقتصادی می شود. با توجه به یافته های حاصل از آزمون فرضیه سوم پژوهش، مبنی بر تاثیر مستقیم میزان رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت، بر میزان کارایی شرکت، می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که میزان کارایی، در شرکتهایی که استانداردهای بین‌المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را بیشتر رعایت میکنند، بالاتر از سایر شرکتهای است، و علت این موضوع این است که رعایت استانداردهای بین‌المللی کسب و کار، موجب بهبود بکارگیری ورودی ها (مواد اولیه، نیروی انسانی و سایر امکانات تولید)، می‌شود و در نتیجه بهبود فرایند بکارگیری ورودی ها، بهترین خروجی (بالاترین سطح فروش)، عاید شرکت خواهد شد. بنابراین بکارگیری استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت، موجب می شود تا نسبت خروجی های شرکت به ورودی های آن (یعنی میزان کارایی شرکت در بکارگیری منابع) افزایش

با توجه به جدول ۸ همانطور که ملاحظه می‌گردد، سطح معنی داری آماره T در ارتباط با ضریب متغیر مستقل IOS با مقدار $0,083$ ، برابر با $0,000$ می باشد، که این مقدار کمتر از $0,10$ می باشد. این شواهد نشان می دهد که بین متغیر میزان رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار (ISO)، با سطح کارایی شرکت (EFF)، رابطه ای مثبت و معنی دار وجود دارد. بنابراین فرضیه هفتم تحقیق که بیان می کند: "با فرض ثابت بودن سایر شرایط، شرکتهایی که استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را رعایت می کنند، از سطح کارایی بالاتری برخوردار می باشند"، مورد تایید قرار می‌گیرد. یعنی در ارتباط با این فرضیه، $H0$ رانمی توان رد نمود.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به یافته های حاصل از آزمون فرضیه اول پژوهش، مبنی بر تاثیر مستقیم میزان رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت، بر ارزش بازار سهام شرکت، می توان چنین نتیجه‌گیری نمود که ارزش بازار سهام شرکتهایی که استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت را بیشتر رعایت میکنند، از ارزش بازار بیشتری برخوردار هستند که این موضوع می تواند یک عامل درون زا (افزایش سودآوری و در نتیجه افزایش ارزش)، و یک عامل برون زا (توجه بیشتر بازار سرمایه و سهامداران به این شرکتهای) باشد. نتایج و یافته های حاصل از آزمون این فرضیه، با یافته های حاصل از تحقیقات قبلی انجام شده در حوزه استانداردهای بین المللی کسب و کار (موسی‌زاده و عمرانی، ۱۳۹۸؛ عضدی، ۱۳۹۹؛ آریامند و ابراهیمی، ۱۳۹۹؛ حسینی و کاشفی نیشابوری، ۱۴۰۰؛ فرید و همکاران، ۲۰۱۴؛ جیانگ و همکاران، ۲۰۱۸؛ ساندرز و سرا، ۲۰۱۸؛ زرا تان و اولورو، ۲۰۲۱) منطبق می باشد. زیرا یافته ها و نتایج تحقیقات قبلی نشان می دهند که رعایت استانداردهای بین المللی کسب کار موجب افزایش کارایی و بهبود عملکرد بنگاه های اقتصادی می شود. با توجه به یافته های حاصل از آزمون فرضیه دوم پژوهش، مبنی بر تاثیر مستقیم میزان رعایت استانداردهای بین المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت، بر سطح

حسینی، نگین. کاشفی نیشابوری، محمدرضا. (۱۴۰۰). توانایی مدیریتی، کارایی سرمایه‌گذاری و خطر سقوط سهام. فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار. شماره ۴۶، بهار ۱۴۰۰.

رهنمای رودپشتی، فریدون و اله کرم صالحی (۱۳۹۲)، مکاتب و تئوریهای مالی و حسابداری، تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

رهنمای رودپشتی، فریدون؛ غلامی جمکرانی، رضا؛ حسینی، منیره سادات (۱۳۹۶) پژوهش‌های تجربی مدیریت سود، تهران: انتشارات ترمه.

سعدونی، احسان؛ اکبرزاده، حامد (۱۳۹۵). تعیین ارتباط بین چرخه عمر شرکت و هزینه آورده صاحبان سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران سومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری

عضدی، محمدعلی. (۱۳۹۹). استانداردهای جدید مدیریت کیفیت؛ تاکیدی بر شاخصهای کیفیت. نشریه حسابرس. بهمن و اسفند ۱۳۹۹، شماره ۱۱۱، صص ۱۸ تا ۲۶.

موسی زاده اورنج، سعید. عمرانی، نسربین. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر مدیریت کیفیت جامع بر بهره‌وری منابع انسانی در ستاد پلیس پیشگیری ناجا (مطالعه موردی: کارکنان ناجا تهران). رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، زمستان ۱۳۹۸، شماره ۲۲ (جلد اول).

مهرانی، کاوه و همکاران (۱۳۹۳). "چرخه عمر واحد تجاری، ساختار سرمایه و ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار"، مجله دانش حسابداری، سال ۵، شماره ۱۷، صص ۱۶۳-۱۷۰.

نجارزاده، ر. و عبدالهی حقی، س. و ناصری، ع. (۱۳۸۶). سنجش توان رقابتی محصولات مجتمع پتروشیمی تبریز در راستای الحاق به WTO. پژوهشنامه بازرگانی، ۱۱ (۴۳)، ۳۵-۶۱.

Ahern, K.R., Daminelli, D., Fracassi, C., 2015. The effect of cultural values on mergers around the world. *J. Financ. Econ.* 117 (1), 165-189.
Fareed, F., Aziz, Sh., Naz, S., Shahzad, F., Arshad, M. and Amen, U. (2014). Testing the Relationship between Profitability and Capital Structure of Textile Industry of Pakistan, *World Applied Sciences Journal*, 29(5), 605-609.
Fosu, S. (2013). Capital structure, product market competition and firm performance:

یابد. نتایج و یافته‌های حاصل از آزمون این فرضیه، با یافته‌های حاصل از تحقیقات قبلی انجام شده در حوزه استانداردهای بین‌المللی کسب و کار (موسی‌زاده و عمرانی، ۱۳۹۸؛ عضدی، ۱۳۹۹؛ آریامند و ابراهیمی، ۱۳۹۹؛ حسینی و کاشفی نیشابوری، ۱۴۰۰؛ فوسو، ۲۰۱۳؛ جیمانو، ۲۰۱۱؛ هایت، ۲۰۱۷؛ زراتان و اولورو، ۲۰۲۱) منطبق می‌باشد. زیرا یافته‌ها و نتایج تحقیقات قبلی نشان می‌دهند که رعایت استانداردهای بین‌المللی کسب کار موجب افزایش کارایی و بهبود عملکرد بنگاه‌های اقتصادی می‌شود. یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر نشان می‌دهد که متغیرهای ارزش بازار سهام، توان رقابت شرکت، میزان کارایی شرکت، تحت تاثیر میزان رعایت استانداردهای بین‌المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت قرار می‌گیرد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، بطور کلی می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که رفتار مالی شرکتهای فعال در بازار سهام ایران تحت تاثیر رعایت استانداردهای بین‌المللی کسب و کار در حوزه مدیریت کیفیت قرار می‌گیرد و استانداردهای فوق (استانداردهای زیست محیطی، کیفیت خدمات و محصولات، منابع انسانی، انرژی، فعالیتهای اجتماعی، رضایت مندی مشتریان)، در ایران از اثر بخشی و کارایی لازم برخوردار بوده و موجب بهبود عملکرد مالی، ارزش آفرینی و کارایی شرکتهای می‌شود.

فهرست منابع

آریامند، زینب. ابراهیمی، سید عباس. (۱۳۹۹). اثر هموارسازی سود بر کیفیت درآمدها و عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار. دوره ۱۱، شماره ۴۲ - شماره پیاپی ۴۲، بهار ۱۳۹۹، صفحه ۲۲-۱.

بنی مهد، بهمن. یعقوب‌نژاد، احمد. وحیدی‌کیا، الهام. (۱۳۹۴). توان رقابتی محصول و هزینه حقوق صاحبان سهام. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی (پژوهش‌نامه حسابداری مالی و حسابرسی)، دوره ۷، شماره ۲۶، تابستان ۱۳۹۴، صص ۱۱۸-۱۰۷.

حسین پور، داوود؛ شریف زاده، فتاح؛ سید نقوی، میر علی؛ صدر نفیسی، سیروس. (۱۴۰۰). آرایه چارچوب خط مشی‌های دولت در افزایش توان رقابت ملی در بازارهای برون‌مرزی خدمات مهندسی. مجله علوم مدیریت ایران، شماره ۶۲ علمی-پژوهش (ISC)، صص ۱۱۶-۸۳.

- and performance in acute hospitals. *Soc. Sci. Med.* 76, 115–125.
- Jiang, Kai. Ting-kwong Luk, Sherriff. Cardinali, Silvio. (2018). the role of pre-consumption experience in perceived value of retailer brands: Consumers' experience from emerging markets. *Journal of Business Research*, Volume 86, May 2018, Pages 374-385.
- Knechel, R. W., A. Vanstraelen, and M. Zerni. (2015). Does the identity of engagement partners matter? An analysis of audit partner reporting decisions. *Contemporary Accounting Research* 32 (4): 1443-1478.
- Larkham, Peter. (2018). Adams et al, Town & Country Planning 2018 UNCORRECTED PROOFS. Town and country planning: the quarterly review of the Town and Country Planning Association. 2018.
- Mahfuzeh, S. and Yadav, R. (2012) Capital Structure and Firm Performance: Evidence from Malaysian Listed Companies, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 65, 156-166.
- Noel, S. (2008). “The impact of directors' and officers' insurance on audit pricing: Evidence from UK companies”. *Accounting Forum*. Pp 1-16.
- Sanders, Michael V. SRA, MAI. (2018). Market Value: What Does It Really Mean? *The Appraisal Journal*, summer 2018. <http://www.appraisalinstitute.org/>.
- Taylor, S. D. (2011). Does audit fee homogeneity exist? Premiums and discounts attributable to individual partners. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 30 (4): 249-272.
- Zerah Tan, Fatma. Olaore, Gbemi Oladipo. (2021). The effect of organizational learning on the profitability of companies operating in the United States and using the structural equation technique, Published in Vilakshan – XIMB Journal of Management. Published by Emerald Publishing Limited. This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) licence.
- Zhu, C., Liu, A. & Wang, Y. integrating organizational learning with high-performance work system and entrepreneurial orientation: a moderated mediation framework. *Front. Bus. Res. China* 13, 11 (2019).
- Zimmerman, A. (2016), “Audit Partner Effects on Audit Pricing and Audit Quality in the United States”, Northern Illinois University, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=2825357>.
- Evidence from South Africa. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 53, 140–151.
- Geamanu, Marinela. (2011). ECONOMIC EFFICIENCY AND PROFITABILITY. *Studia Universitatis Vasile Goldis Arad, Seria Stiinte Economice*. 2.
- Graham, J.R., Harvey, C.R., Popadak, J., Rajgopal, S., 2017. Corporate culture: evidence from the field (No. w23255). *Natl. Bureau Econ. Res.*
- Greve, H.R., Palmer, D., Pozner, J.E., 2010. Organizations gone wild: the causes, processes, and consequences of organizational misconduct. *Acad. Manage. Ann.* 4, 53–107.
- Griffin, Paul A. and David H. Lont (2011) Audit fees around dismissals and resignations: Additional evidence, *Journal of Contemporary Accounting & Economics* 7 PP. 65–81.
- Guiso, L., Sapienza, P., Zingales, L., 2015. The value of corporate culture. *J. Financ. Econ.* 117 (1), 60–76.
- Hardies, K., D. Breesch and J. Branson. (2014). Do (fe) male auditors impair audit quality? Evidence from going-concern opinions. *European Accounting Review*: 1-28.
- Hardies, K., D. Breesch, and J. Branson, J. 2013. Gender differences in overconfidence and risk taking: Do self-selection and socialization matter?. *Economics Letters* 118 (3): 442-444.
- Hardies, K., D. Breesch, and J. Branson. (2011). Male and female auditors' overconfidence. *Managerial Auditing Journal* 27 (1): 105-118.
- Havyatt, David. (2017). The Components of Efficiency. A publication of Australian competition and consumer commission for the utility regulators forum. Issue 62 March 2017.
- Hurley Robert F. and G. Tomas M. Hult. (1998). Innovation, Market Orientation, and Organizational Learning: An Integration and Empirical Examination. *Journal of Marketing*, Jul. 1998, Vol. 62, No. 3 (Jul. 1998), pp. 42-54.
- Izzo, M.F., di Donato, F., 2012. The relation between corporate social responsibility and stock prices: An analysis of the Italian listed companies. *SSRN Working Paper Series*, pp. 1–36.
- Jacobs, R., Mannion, R., Davies, H.T.O., Harrison, S., Konteh, F., Walshe, K., 2013. The relationship between organizational culture

Investigating the impact of quality management standards on profitability indicators of Tehran Stock Exchange

Razieh Hashemian¹

Hamidreza Vakili Fard - Supervisor^{2*}

Mohsen Hamidian³

Abstract

The aim of this research is experimentally test the role of compliance with international business standards in improving business processes and company performance, based on the theory of quality management. Does the higher competitiveness and efficiency of the company have an effect or not? The statistical population of the current research is the Tehran Stock Exchange. Through screening, 167 companies selected as the research sample (1670 years-companies). The test of the hypotheses of the research has been done using the multiple linear regression method using the least squares method. The results of the experimental test of the research show that. The independent variable of compliance with international business standards has a direct and significant effect on the market value, the company's competitiveness and the company's efficiency. According to this research, it can be concluded that the financial behavior of companies active in the Iranian stock market is influenced by compliance with international business standards in the field of quality management, and the above standards (environmental standards, quality of services and products, human resources, energy, social activities, customer satisfaction) in Iran have the necessary effectiveness and efficiency and lead to the improvement of financial performance, value creation and efficiency of companies.

Keywords: *quality management, market value, company performance, higher competitiveness, company efficiency*

---

¹*Department of Financial Management, Kish International Branch, Islamic Azad University, Kish Island, Iran. Razieh_hashemian@yahoo.com*

²*Associate Professor of Financial Management Department, Kish International Unit, Islamic Azad University, Kish Island, Iran .Vakilifard.phd@gmail.com*

³*Associate Professor of Financial Management Department, Kish International Unit, Islamic Azad University, Kish Island, Iran. M_hamidian@azad.ac.ir*